

Wrocław, dnia 11.09.2020r.

mgr Grzegorz Karol Zalizowski

Uniwersytet Wrocławski

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Instytut Nauk Administracyjnych

Zakład Postępowania Administracyjnego

i Sądownictwa Administracyjnego

Streszczenie rozprawy doktorskiej

pt. „Odrzucenie skargi do sądu administracyjnego w świetle konstytucyjnego prawa do sądu”

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest analiza zagadnienia odrzucenia skargi przez sąd administracyjny. Płaszczyzna przeprowadzonych badań ma charakter wieloaspektowej problematyki. Dokonanie bowiem analizy odrzucenia skargi przez sąd administracyjny wymaga uwzględnienia regulacji konstytucyjnych, a w szczególności zasady prawa do sądu. Badane zagadnienie ma niezwykle doniosłe znaczenie przede wszystkim z punktu widzenia ochrony praw jednostki. Podkreślenia bowiem wymaga, że odrzucenie skargi przez sąd administracyjny zamyka jednostce drogę do jej rozpoznania.

Przyjęty zakres tematyczny niniejszej rozprawy uzasadniał konieczność dokonania badań zmierzających do wyznaczenia miejsca skargi w systematyce ochrony praw jednostki. Zagadnienie to ma charakter złożony, albowiem w świetle obecnie obowiązujących regulacji skarga może stanowić wyłączny środek ochrony prawnej przysługujący jednostce, a więc obrona jej praw może odbywać się wyłącznie przez wniesienie skargi do sądu administracyjnego. Ponadto skarga może przysługiwać jednostce dopiero po wyczerpaniu przewidzianych prawem środków (przed organem administracji publicznej). Uwzględnić również należy sytuacje, gdy skarga przysługuje jednostce fakultatywnie, a także gdy skarga nie przysługuje. Płaszczyzna badawcza związana z wyznaczeniem miejsca skargi

we wskazanym zakresie skorelowana z realizacją konstytucyjnego prawa do sądu dowiodła jej zasadniczego znaczenia.

Przeprowadzone rozważania objęły również konstytucyjne prawo do sądu, w aspekcie dostępu do sądu, albowiem to właśnie to zagadnienie stanowiło kanwę do rozważań o odrzuceniu skargi przez sąd administracyjny. Tak określony zakres stworzył możliwość oceny czy instytucja odrzucenia skargi do sądu administracyjnego nie narusza konstytucyjnego prawa do sądu. Podkreślenia bowiem wymaga, że odrzucenie skargi przez sąd administracyjny zamyka co prawda drogę do rozpoznania sprawy sądownoadministracyjnej, jednakże wyłącznie wówczas, gdy skarga jest niedopuszczalna. W tym zatem zakresie odrzucenie skargi przez sąd administracyjny winno być postrzegane jako element wpisany w realizację przez jednostkę konstytucyjnego prawa do sądu.

Wyznaczając granice prawa do sądu administracyjnego należy wyróżnić kwestię dostępu do sądu właściwego. Z punktu widzenia ochrony praw jednostki niebagatelne znaczenie pełni bowiem możliwość dochodzenia ochrony swoich praw, nie przed jakimkolwiek sądem, a przed sądem właściwym. Tym samym zakres rozważań obejmuje również płaszczyznę rozgraniczenia właściwości pomiędzy sądami powszechnymi a sądami administracyjnymi. Zagadnienie to objęło regulację zawartą w art. 58 § 4 p.p.s.a. i art. 199¹ k.p.c. w zakresie oceny czy spełnia standardy wynikające z konstytucyjnego prawa do sądu. Na gruncie tego mechanizmu szczególnego uwzględnienia jednak wymaga zakres właściwości sądu administracyjnego.

Rozważone również zostało zagadnienie nadużycia prawa jako przesłanka przekroczenia granic prawa do sądu. Co bowiem istotne, aspekt ten został dostrzeżony nie tylko w nauce, ale również orzecznictwie. Tym samym dokonując analizy odrzucenia skargi przez sąd administracyjny w świetle konstytucyjnego prawa do sądu odrębnej uwagi wymagało właśnie zagadnienie nadużycia prawa. Na tej płaszczyźnie wykluczona została dopuszczalność odrzucenia skargi determinowana wyłącznie wagą sprawy, której dotyczy, a konkretnie możliwość odrzucenia skargi z tej tylko przyczyny, że jej wniesienie stanowi nadużycie prawa do sądu.

Zasadniczą zaś kanwę rozważań stanowiła analiza poszczególnych przesłanek odrzucenia skargi przez sąd administracyjny. W niniejszej rozprawie zostały wyodrębnione bezwzględne oraz względne przesłanki odrzucenia skargi przez sąd administracyjny. Bezwzględne przesłanki są łączone z nieważnością postępowania, zaś pozostałe zostały

zaliczone do względnych. Przeprowadzone w niniejszej rozprawie rozważania umożliwiły wypracowanie teoretycznoprawnego modelu konstrukcji przesłanek odrzucenia skargi przez sąd administracyjny. Jak już podkreślono, zagadnienie to zostało osadzone w problematyce konstytucyjnego prawa do sądu. W niniejszej pracy poddano analizie zarówno poglądy doktryny, jak też orzecznictwa, tak aby spojrzenie na poszczególne przesłanki miało walor kompleksowy.

Zakresem badań objęto również środki ochrony prawnej jednostki przed rozstrzygnięciem sądu o odrzuceniu skargi do sądu administracyjnego. W tym zakresie poddano analizie budowę tego systemu, z uwzględnieniem skargi kasacyjnej oraz zażalenia. Przyjęty temat uzasadniał również rozważenie roli skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. W konsekwencji stwierdzić należy, że ustanowiony system środków ochrony prawnej w tym zakresie odpowiada konstytucyjnym założeniom tworząc dla jednostki dostateczny poziom ochrony.

Grzegorz Zeliszewski